

Назва дисципліни	ВК 09 Сценарна справа
Загальна кількість кредитів та кількість годин для вивчення дисципліни	6 кредита, 180 год., 7-8 семестри, 4 курс ОС «Бакалавр»
Вид підсумкового контролю	Екзамен
Викладач	Сокіл Тетяна Григорівна
Профайл викладача (ів) на сайті кафедри	trkafedra@gmail.com
Е-mail викладача:	sokil120884@gmail.com
Посилання на освітній контент дисципліни в CMS Moodle (за наявності) або на іншому ресурсі	
Мова викладання	українська
Консультації	<i>Очні консультації:</i> за попередньою домовленістю Понеділок та П'ятниця з 1100 до 15.00 <i>Он лайн- консультації:</i> за попередньою домовленістю Viber +380987546783

Цілі навчальної дисципліни

Процес формування висококваліфікованих фахівців театального мистецтва передбачає вивчення цілого ряду загальноосвітніх і професійних дисциплін, серед яких сценарна справа Силабус розроблений для студентів денної та заочної форм навчання кафедри театральної режисури освітнім ступенем «Бакалавр»

Курс «Сценарна справа» є вибірковою дисципліною у підготовці фахівців галузі знань 02 Культура і мистецтво спеціальності 026 Сценічне мистецтво.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

Мета курсу зміст і методика сценарної роботи, специфіка написання та сценічного втілення сценаріїв.

Завдання курсу:

- оволодіння майстерністю у написанні різних сценаріїв, згідно жанрів та видів сценічного дійства;
- володіти здатністю аналізувати і оцінювати явища, що відбуваються у суспільстві та резонувати у написаному сценарному матеріалі;
- застосовувати організаційні навички задля співпраці творчих колективів,
- вдосконалювати та відчувати форму та літературний стиль;
- майстерно аналізувати в сценаріях його ідейно-художні якості;
- вивчати та аналізувати “сценарний хід”, “ракурс автора”, побудову конфлікту та його предмет, наявності “прив’язки” до глядачів;
- оволодівати майстерністю написання сценаріїв за матеріалами визначних українських сценаристів М.Вінграновського, О.Довженка, С.Жолдака, Ю.Ілленка, С.Черняка.

ЗК01. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

2. Фахові компетенції:

СК01. Здатність генерувати задум та здійснювати розробку нової художньої ідеї та її втілення у творі сценічного мистецтва.

СК02. Здатність до творчого сприйняття світу та його відтворення у художніх сценічних образах.

СК03. Здатність до ефективної діяльності у колективі в процесі створення сценічного твору, керівництва роботою і / або участі у складі творчої групи в процесі його підготовки.

СК06. Здатність до оперування специфічною системою виражальних засобів при створенні та виробництві сценічного твору.

СК07. Здатність до розуміння та оцінювання актуальних культурно-мистецьких процесів.

СК10. Здатність до критичного аналізу, оцінки та синтезу нових складних ідей у творчовиробничій сценічній діяльності.

СК13. Здатність розробляти і реалізовувати просвітницькі проекти з метою популяризації сценічного мистецтва в широких верствах суспільства, в тому числі і з використанням можливостей театральної преси, телебачення, Інтернету.

СК15. Здатність вільно орієнтуватися у напрямках, стилях, жанрах та видах сценічного мистецтва, творчій спадщині видатних майстрів.

3.Очікувані результати навчання.

Згідно Освітньо професійної програми програмні результати навчання з дисципліни включають в себе:

ПР01. Визначати взаємозв'язок цінностей громадянського суспільства із засадами розвитку сфери культури й мистецтва в Україні.

ПР02. Мати концептуальні наукові та практичні знання у сфері сценічного мистецтва.

ПР04. Здійснювати пошук необхідної інформації у професійній літературі, в мережі Інтернет та інших джерелах.

ПР07. Генерувати та концептуалізувати художню ідею та твір.

ПР08. Обирати, аналізувати та інтерпретувати художній твір для показу (демонстрації), самостійно обирати критерії для його оцінки.

ПР09. Співвідносити мистецькі ідеї та твори із соціальним, культурним та історичним контекстом для глибшого їх розуміння.

ПР10. Обирати оптимальні художньо-виражальні та технічні засоби відтворення креативного задуму при реалізації сценічного твору (проєкту).

ПР20. Організовувати та керувати професійним розвитком осіб та груп, розробляти та реалізовувати творчі проєкти.

ПР21. Презентувати результати професійної діяльності та проєктів у сфері сценічного мистецтва, доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, аргументацію та власний досвід.

Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

Тема 1. Сценарій як жанр літератури.

Місце сценарію в літературному процесі. Сценарій – літературний запис подій та запис дії, що відбувається за допомогою різноманітних технічних засобів, кіно, радіо, телесценарії – основні риси, що об'єднують їх та відрізняють. Сценарій – літературний твір.

Тема 2. Сценарії та масові заходи.. Їх жанри.

Літературний сценарій – першооснова кожного видовища. Масові видовища один із найважливіших засобів впливу на глядачів, та їх виховання.

Громадське, гуманістичне звучання заходів, їх актуальність. Пошуки нових форм подачі матеріалу, нових форм спілкування та впливу на глядачів.

Сценарій–особливий різновид драматургії. Специфіка сценарної літератури: синкретизм матеріалу, злободенність його тематики, документальність, фактаж, жанри сценаріїв масових видовищ, спільні та відмінні риси між ними (інсценізація, літературно-музична композиція, концерт, тематичний захід, видовища просто неба, дитячі заходи, малі форми тощо). Два основних типи сценаріїв: сценарій тематичний та сюжетний. Перевага тематичних сценаріїв в драматургії.

Обов'язкова орієнтація усіх сценаріїв на концертну установу та глядачів “прив'язка”. Різновиди сценарної “прив'язки”: вікова, професійна, географічна тощо.

Сценарний “хід”(тобто загальний прийом образного показу сценарного матеріалу). “Хід” тематичний, дійовий та опредмечений. Наявність сценарного “ходу” – обов'язкова умова існування сценарію. Непрофесійність сценарію без сценарного “ходу”.

Тема 3. Методика роботи над сценарієм.

Збір та організація сценарного матеріалу. Переваги каретного (карточного) методу збору матеріалу перед блокнотним. Інші варіанти організації зібраного матеріалу.

Джерела його одержання: бесіди з керівниками організацій та підрозділів, безпосередніми учасниками подій; матеріали архівів та музеїв; періодичні видання: документальна та художня література; фото та кіно матеріали тощо.

Поділ зібраного матеріалу на обов'язковий та другорядний (необов'язковий) Надлишок сценарного матеріалу, який дає сценаристу можливість вибору.

Вміння сценариста відмовитись від значної частини зібраного матеріалу для більшої конкретизації та цілеспрямованості сценарію – один із найважливіших факторів професіоналізму і майстерності сценариста.

Тема 4. Ідейно - тематичний аналіз сценарного матеріалу.

Попередній письмовий аналіз зібраного матеріалу може бути упорядкований по схемі:

1. Тема сценарію.
2. Ідея сценарію.
3. Конкретна адреса прив'язка сценарію.
4. Основні епізоди сценарію (ряд подій).
5. Тема основних епізодів сценарію.
6. Сценарний “хід”.

7. Дійові особи сценарію.
8. Засоби театралізації сценарію.
9. Графічна схема сценарію.

Відповіді у письмовій формі на запропоновані питання схеми аналізу сценарного матеріалу як основа майбутнього сценарію (сценарний план або лібрето). Аналіз по цій же схемі готових сценаріїв як засіб навчання початкуючих сценаристів.

Тема 5. Система драматургічного запису.

Перевага описової манери запису літературного сценарію у порівнянні з переліком. Відмінність літературного сценарію від режисерської експлікації.

Оформлення титульного листа, запис авторських ремарок та прямої мови дійових осіб. Композиція сценарію, логіка розташування окремих епізодів (фрагментів) сценарію, їх послідовність, експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка (фінал) у сценарії.

Запрограмованість розташування кожного епізоду в сценарії, підготовленість цього епізоду попереднім матеріалом, зв'язок з наступними епізодами.

Варіанти поєднання окремих епізодів сценарію: “підводки” (що готують глядача до сприйняття епізоду) та “прокладки” (що заповнюють прогалини, паузи між окремими епізодами).

Змістовний модуль II.

Тема 6. Конфлікт в сценарії.

Спільні та відмінні риси конфлікту в театральній п'єсі та в сценарії видовища. Відсутність загально прийнятої термінології з цього питання. Конфлікт в сценарії як вияв взаємовідносин між різними пластами матеріалу. Відсутність персоніфікованого конфлікту, тобто прямого зіткнення між дійовими особами сценарію. Наявність конфлікту в сценарії як обов'язкова умова професійного рівня роботи сценариста.

Тема 7. Засоби театралізації.

Різноманітні технічні та постановочні прийоми театралізації сценарного матеріалу – використання світла, звуку, музики, діапроекції та кіно фрагментів, поява ведучих, гостей, інших осіб, що безпосередньо впливають на втілення літературного сценарію. Засоби підготовки глядача до сприйняття масового заходу чи видовища: запрошення, афіша, оформлення сцени, глядацької зали та установи в цілому як засіб активного емоційного впливу на глядача.

Дійові особи сценарію – образи створені фантазією сценариста. Необхідність логічної мотивації образів і кількості ведучих у заході, а також кожної дійової особи чи гостей залучених до дійства. Використання глядацької аудиторії в окремих епізодах сценарію. Обов'язковий попередній хронометраж майбутнього заходу в сценарії.

Тема 8. Інсценізація.

Інсценізація як одна з важливих форм набуття професійних навичок сценариста. Особливості інсценізації, прози, літературна першооснова та обробка її для сцени. Прокладання авторської прозової мови в ремарки та пряму мову дійових осіб. Відмова від інсценування матеріалу, що не підлягає перекладу з прози у ремарки та пряму мову. Помилки сценаристів у існуванні діалогів.

Співвідношення між літературною першооснотою та інсценізацією, межі домислу сценариста та самостійність його драматургічного мислення.

Тема 9. Сценарій літературно-музичної композиції.

Робота над сценарієм літературно-музичної композиції (монтажу) – один з важливих етапів роботи клубного сценариста. Підбір прози та поетичних фрагментів майбутньої композиції. Уточнення логічної послідовності окремих елементів сценарію, їх взаємозв'язок. Введення в сценарій елементів театралізації.

Цілеспрямованість та підпорядкованість усіх деталей сценарію літературно-музичної композиції єдиному сценарному задуму.

Тема 10. Сценарій концерту.

Основні типи концертних програм: концерт збірний, тематичний та театралізований. Монтаж концертного сценарію, його композиція. Підготовка глядача до сприйняття концертних номерів та концертних жанрів.

Врахування технічних можливостей клубної сцени та створення необхідних умов для підготовки чергового концертного номеру.

Обов'язкове знайомство упорядника концертної програми з запропонованими номерами (в тому числі і текстуально). Хронометраж концертної програми.

Змістовний модуль III.

Тема 11. Сценарій тематичного заходу.

Різноманітність типів та форм тематичних сценаріїв. Сценарії, що найчастіше зустрічаються у масових заходах:

1. Календарні, пам'ятні, обрядові свята (День незалежності, конституції, Івана Купала тощо).
2. Вечір портрет (персональний або колективний).
3. Вечір – зустріч.
4. Професійні свята (вшанування ветеранів, посвята в професію, вручення дипломів).
5. Ювілеї, бенефіси.
6. Капусники, розважально-ігрові програми, КВК, вечори відпочинку тощо.

Необхідність ретельного збереження характерних ознак вибраного сценаристом різновиду тематичного сценарію. Неприпустимість змішання характерних рис різних жанрів і різновидів клубних сценаріїв. Перевага тематичних сценаріїв в масових заходах. Сюжетні сценарії, їх не типовість для сценарної літератури.

Тема 12. Сценарії дитячого масового заходу.

Особливості сценарної роботи для дітей в різних установах. Можливість використання в дитячій аудиторії, сюжетних сценаріїв (наприклад, новорічні ранки). Пізнавальний та дидактичний елементи сценаріїв, залучення дитячої аудиторії до активної участі в видовища (вистава-гра). Ефект впізнавання в дитячому сценарії (поява сюжетних ситуацій та персонажів, які добре знайомі дітям). Дитячі вітання до зборів, конференцій, з'їздів присвячені делегатам, ветеранам, героям тощо. Використання атрибутики, реквізиту, відповідної форми одягу. Актуальність літературного матеріалу вітання.

Тема 13. Сценарії масового видовища.

Свято в парку, на стадіоні, на площі, на вулиці, біля річки чи озера. Незвичайність місця дії, можливість використання нетрадиційних форм та методів у втіленні заходу. Масовість видовища, багато чисельність місць дії та одночасність подій на сценах, залучення великої кількості виконавців та аматорів, солдат, спортсменів, глядачів.

Тема 14. Сценарії малих форм.

Історія жанру (від “синіх блуз” та агітбригад до сучасних груп). Характерні особливості традиції, роль і значення малих форм. Суміш жанрів у виставах малих форм, взаємозаміна виконавців у сценах, одноманітність видовища, співвідношення позитивного та негативного матеріалу у сценарії.

Тема 15. Типові помилки сценаристів.

Відсутність сценарного “ходу”, специфічної конкретної “прив’язки”, зловживання прийомом чи жанром, неправильний драматургічний запис, нехтування можливостями сценічної площадки, відсутність списку використаної літератури, довідок про авторів та їх твори – це найпоширеніші недоліки в роботах сценаристів-початківців.